

Opinia do ustawy o lekarzu sądowym
(druk nr 435)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest zapobieżenie występujących nadużyć przy wystawianiu zaświadczeń lekarskich usprawiedliwiających niestawiennictwo uczestników postępowania karnego i jednocześnie rozciągnięcie wprowadzanych zasad usprawiedliwiania nieobecności na uczestników postępowania cywilnego.

Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez przyznanie uprawnień do wystawiania zaświadczeń stwierdzających zdolność albo niezdolność do stawiennictwa wyłącznie lekarzom sądowym, czyli lekarzom, z którymi prezes sądu okręgowego zawarł umowę o wykonywanie czynności lekarza sądowego.

Zaproponowany tryb usprawiedliwiania zostanie w postępowaniu karnym rozszerzony (w porównaniu do stanu obecnego) na obrońców i pełnomocników, a w postępowaniu cywilnym obejmie strony, ich przedstawicieli, pełnomocników, świadków i innych uczestników postępowania.

Ustawa nie będzie miała zastosowania do usprawiedliwiania nieobecności osób pozbawionych wolności.

Lekarzem sądowym będzie mogła zostać osoba, która posiada 5-letni staż pracy w zawodzie lekarza, nie była karana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, ma nieposzlakowaną opinię, posiada rekomendację okręgowej rady lekarskiej, ma tytuł specjalisty lub specjalizację I lub II stopnia. Ponadto wobec kandydata na stanowisko lekarza sądowego nie może być prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe, w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej o niedostateczne przygotowanie zawodowe oraz w przedmiocie niezdolności do wykonywania zawodu ze względu na stan zdrowia. Umowę o wykonywanie czynności lekarza sądowego

prezes sądu okręgowego będzie zawierał z określoną przez niego liczbą lekarzy po przedstawieniu rekomendacji okręgowej rady lekarskiej.

Prezes sądu okręgowego będzie przekazywał wykaz lekarzy sądowych prezesom sądów rejonowych, prezesom sądów apelacyjnych oraz Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, prokuraturze, komendom i komisariatom policji, innym organom uprawnionym do prowadzenia dochodzeń oraz okręgowej radzie adwokackiej i radzie okręgowej izby radców prawnych, właściwym dla obszaru właściwości danego sądu okręgowego.

Podstawą obligatoryjnego rozwiązania umowy o wykonywanie czynności lekarza sądowego ze skutkiem natychmiastowym będzie powzięcie przez prezesa sądu okręgowego informacji o zaistnieniu okoliczności, których wystąpienie, zgodnie z art. 5 ustawy, uniemożliwia wykonywanie czynności lekarza sądowego. Natomiast prezes sądu okręgowego będzie mógł rozwiązać tę umowę w razie powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do rzetelności wydanego przez lekarza sądowego zaświadczenia.

Przyjęto zasadę, że lekarz sądowy wystawiać będzie zaświadczenie po osobistym zbadaniu uczestnika postępowania i po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją medyczną, w ustalonym miejscu przyjąć. Wyjątkowo, jeżeli stan zdrowia uczestnika postępowania uniemożliwiać będzie stawienie się na badanie, lekarz sądowy przeprowadzi badanie i wyda zaświadczenie w miejscu pobytu tej osoby. W przypadku pobytu uczestnika postępowania w szpitalu, hospicjum stacjonarnym albo innym zakładzie opieki zdrowotnej, lekarz sądowy będzie mógł wydać zaświadczenie na podstawie udostępnionej dokumentacji, bez osobistego badania uczestnika postępowania.

Sądy i inne organy prowadzące postępowanie karne uzyskały prawo do podjęcia niezbędnych czynności sprawdzających dla zweryfikowania rzetelności zaświadczenia.

Lekarzowi sądowemu przysługiwać będzie wynagrodzenie za każde wydane zaświadczenie.

Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2008 r. z wyjątkiem przepisów warunkujących sporządzenie wykazu lekarzy sądowych do dnia 30 listopada 2007 r., które wejdą w życie z dniem 1 sierpnia 2007 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa jest wynikiem prac nad przedłożeniem rządowym. Na etapie prac sejmowych nie wprowadzono istotnych zmian do jej projektu.

III. Uwagi szczegółowe

1. Zasadą jest, że lekarz sądowy wystawia zaświadczenia w ustalonym miejscu przyjęć. Jednakże ustawa zezwala, aby w przypadku gdy stan zdrowia uczestnika uniemożliwia stawienie się na badanie, lekarz przeprowadził badanie w miejscu pobytu tej osoby. W jakim trybie i kto będzie stwierdzał wystąpienie tych okoliczności?
2. Należy wyjaśnić, czy zaświadczenie wydane przez lekarza sądowego o niezdolności do stawienia się z powodu choroby będzie zawsze przesądzało o usprawiedliwieniu nieobecności. Wątpliwość ta pojawia się w związku z uzasadnieniem do art. 12 ust. 4 i art. 14 ust. 2 ustawy, w którym czytamy, że "jeżeli opinia lekarza sądowego przedstawiona w zaświadczeniu będzie odmienna niż stanowisko lekarza prowadzącego (ordynatora), ostateczną decyzję o usprawiedliwieniu nieobecności uczestnika postępowania podejmie organ procesowy".

IV. Propozycje poprawek

- 1) w art. 5 w ust. 2 w pkt 3 wyrazy "o niezdolności" zastępuje się wyrazami "w przedmiocie niezdolności";
Poprawka ma charakter doprecyzowujący.
- 2) w art. 9 w ust. 3 wyrazy "o których mowa w ust. 1 i 2" zastępuje się wyrazami "o których mowa w ust. 1, świadczących o niespełnianiu warunków, o których mowa w art. 5 lub informacji, o których mowa w ust. 2";
Art. 9 ust. 3 określa przesłanki obligatoryjnego rozwiązania umowy z lekarzem sądowym ze skutkiem natychmiastowym. Z treści tego przepisu wynika, że muszą nastąpić łącznie okoliczności, o których mowa w ust. 1 i 2, aby prezes sądu okręgowego mógł rozwiązać umowę ze skutkiem natychmiastowym. Ponadto, zgodnie z tym przepisem, każda informacja przekazana przez okręgową radę lekarską będzie skutkować rozwiązaniem umowy z lekarzem sądowym. Propozycja poprawki zmierza do tego, aby informacje, o których mowa w ust. 1 i 2, mogły niezależnie od siebie skutkować rozwiązaniem umowy z lekarzem sądowym. Ponadto zmierza do tego, aby nie wszystkie informacje przekazane zgodnie z ust. 1 skutkowały rozwiązaniem umowy, ale tylko te, które świadczą o niespełnianiu warunków o których mowa w art. 5.

- 3) w art. 29 wyrazy "art. 6" zastępuje się wyrazami "art. 5-7";

Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2008 r. z wyjątkiem przepisów warunkujących sporządzenie wykazu lekarzy sądowych do dnia 30 listopada 2007 r., które wejdą w życie z dniem 1 sierpnia 2007 r. Należy rozważyć, czy oprócz wejścia w życie z dniem 1 sierpnia 2007 r. art. 6 i 28 ustawy, w tym terminie nie powinny wejść w życie jeszcze art. 5 i 7. Sporządzenie wykazu lekarzy sądowych musi być poprzedzone zbadaniem spełniania przesłanek, o których mowa w art. 5. W tym miejscu rodzi się pytanie, kto bada spełnianie przesłanek, o których mowa w art. 5 - okręgowa rada lekarska rekomendując lekarza na stanowisko lekarza sądowego czy prezes sądu okręgowego? Wydaje się, że art. 7 powinien wejść w życie wcześniej po to, aby z dniem 1 stycznia 2008 r. organy i podmioty, o których mowa w art. 7 ust. 3, były w posiadaniu wykazu lekarzy sądowych.

Aleksandra Sulkowska

Starszy legislator